

Klassieke Olympiaden 2020-2021

Opgaven Grieks

ronde 1

Vooraf aan de leerlingen

- De Griekse tekst is voorzien van aantekeningen die je op pagina 2 en 3 vindt.
- Er zijn in totaal 24 vragen. Elke afzonderlijke vraag is 1 punt waard, met uitzondering van de vragen 2 en 18, die elk 2 punten waard zijn. In totaal kunnen 26 punten behaald worden.
- De tijd waarin de toets afgenomen wordt, bedraagt maximaal 50 minuten. Leerlingen met dyslexie krijgen 15 minuten extra.
- Het gebruik van een Grieks-Nederlands woordenboek is toegestaan, zoals bij het Centraal Eindexamen.
- Het gebruik van een woordenboek Nederlands is niet toegestaan.

Veel succes!

Inleiding

In het Symposium beschrijft Lucianus wat er allemaal is gebeurd op het symposium (= diner) van de bruiloft van de dochter van Aristaenetos. Bij dit diner waren o.a. aanwezig:

- *de taalgeleerde Histiaeus*
- *de redenaar Dionysodorus*
- *de Cynische filosoof Alcidamas.*

Filosofen van de Cynische school waren berucht vanwege hun onaangepaste en onbehoorlijke gedrag. In de onderstaande passage wordt beschreven hoe Alcidamas onuitgenodigd zijn entree maakt.

Tekst

- 1 Ὁ δὲ Ἀρισταίνετος ἐπαινέσας αὐτὸν ἐκέλευε θρόνον τινα
- 2 λαβόντα καθίζεσθαι παρ' Ἰστιαῖόν τε καὶ Διονυσόδωρον. Ὁ δὲ
- 3 “Ἄπαγε,” φησί, “γυναικεῖον λέγεις καὶ μαλθακὸν ἐπὶ θρόνου καθίζε-
- 4 σθαι ἢ σκίμποδος, ὥσπερ ὑμεῖς ἐπὶ μαλακῆς ταύτης εὐνῆς μικροῦ
- 5 δεῖν ὑπτιοὶ κατακείμενοι ἐστιᾶσθε πορφυρίδας ὑποβεβλημένοι·
- 6 ἐγὼ δὲ κὰν ὀρθοστάδην δειπνήσαιμι ἐμπεριπατῶν ἅμα τῷ συμ-
- 7 ποσίῳ· εἰ δὲ καὶ κάμοιμι, χαμαὶ τὸν τρίβωνα ὑποβαλόμενος
- 8 κείσομαι ἐπ' ἀγκῶνος οἶον τὸν Ἡρακλέα γράφουσιν.” “Οὕτως”
- 9 ἔφη “γιγνέσθω” ὁ Ἀρισταίνετος, “εἴ σοι ἦδιον.” Καὶ τὸ ἀπὸ τούτου
- 10 περιῶν ἐν κύκλῳ ὁ Ἀλκιδάμας ἐδείπνει ὥσπερ οἱ Σκύθαι πρὸς
- 11 τὴν ἀφθονωτέραν νομὴν μετεξανιστάμενος καὶ τοῖς περιφέρουσι
- 12 τὰ ὄψα συμπερινοστῶν. Καὶ μέντοι καὶ σιτούμενος ἐνεργὸς ἦν
- 13 ἀρετῆς πέρι καὶ κακίας μεταξὺ διεξιὼν καὶ ἐς τὸν χρυσὸν καὶ τὸν
- 14 ἄργυρον ἀποσκώπτων· hij vroeg tenminste aan Aristaenetus waarom hij
- 15 zoveel van die kostbare drinkbekers had terwijl je net zo goed uit bekens
- 16 van aardewerk kon drinken.

Om Alcidamas het zwijgen op te leggen, verzoekt Aristaenetos een slaaf om Alcidamas een flinke drinkbeker nauwelijks verdunde wijn voor te zetten. Hierdoor is Alcidamas inderdaad even stil, maar daarna zorgt hij voor nog veel meer overlast.

Lucianus, *Symposium of de Lapithen* 13-14

Aantekeningen

regel 1	ἐπαινέω	welkom heten
regel 1	αὐτὸν	<i>hiermee wordt Alcidamas, de Cynische filosoof, bedoeld. αὐτὸν is object van zowel ἐπαινέσας als ἐκέλευε.</i>
regel 1	ὁ θρόνος	stoel
regel 2	Ἴστιαῖος, Διονυσόδωρος	<i>zie de inleiding</i>
regel 2	Ὁ δέ	<i>hiermee wordt Alcidamas bedoeld</i>
regel 3	Ἄπαγε	Donder op!
regel 3	γυναικεῖον λέγεις καὶ μαλθακὸν + <i>inf.</i>	het is echt iets voor verwijfde mannen en slappelingen om ...
regel 4	ὁ σκίμπους, -οδος	klapstoel
regel 4	μαλακός	zacht
regel 4	ἡ εὐνή	<i>aanligbed (Grieken en Romeinen lagen tijdens een diner op een aanligbed, terwijl ze steunden op hun elleboog)</i>
regel 4-5	μικροῦ δεῖν	bijna
regel 5	ὑπίος	op zijn rug
regel 5	ἐστιάομαι	dineren
regel 5	ἡ πορφυρίς, -ίδος	purperen kleed
regel 5	ὑποβεβλημένος + <i>acc.</i>	<i>vertaal dit ptc. perf. als: met ... onder zich</i>
regel 6	κὰν	= καὶ ἄν
regel 6	ὀρθοστάδην (<i>bijw.</i>)	rechtopstaand
regel 6	δειπνέω	eten
regel 6	ἐμπεριπατέω	rondlopen
regel 6	ἅμα + <i>dat.</i>	tijdens
regel 7	ἔκαμον	<i>aor. van κάμνω</i>
regel 7	ὁ τρίβων	<i>filosofenmantel (Cynische filosofen droegen altijd een versleten mantel)</i>
regel 7	ὑποβάλλομαι, <i>aor.</i> ὑπεβαλόμην	uitspreiden
regel 8	ὁ ἀγκών, -ῶνος	elleboog
regel 8	οἷος	net zoals
regel 8	ὁ Ἡρακλῆς	<i>Heracles was het grote voorbeeld voor de Cynische filosofen</i>

regel 8	γράφω + <i>acc.</i>	iemand op schilderijen afbeelden
regel 9	γιγνέσθω	het moet gebeuren
regel 9	ἥδιον	<i>vul aan: ἐστί</i>
regel 9	τὸ ἀπὸ τούτου	hierna
regel 10	δειπνέω	eten
regel 10	οἱ Σκύθαι	de Scythen (<i>een nomadenvolk ten noorden van de Zwarte Zee</i>)
regel 11	ἄφθονος	overvloedig
regel 11	ἡ νομή	weidegebied (<i>waar ze hun vee konden laten grazen</i>)
regel 11	μετεξάνισταμαι	zich steeds verplaatsen
regel 11	τοῖς περιφέρουσι	<i>ptc. dat. mv., afhankelijk van συμπερινοστών (r. 12)</i>
regel 12	τὸ ὄψον	het lekkere hapje
regel 12	συμπερινοστέω + <i>dat.</i>	meelopen met
regel 12	σιτέομαι	eten
regel 12	ἐνεργός	druk
regel 13	ἀρετῆς πέρι καὶ κακίας	= <i>περὶ ἀρετῆς καὶ κακίας</i>
regel 13	μεταξὺ διεξιῶν	terwijl hij intussen sprak over
regel 13-14	ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος	<i>het servies was van kostbaar metaal gemaakt</i>
regel 14	ἀποσκώπτω ἐς + <i>acc.</i>	afkeurende opmerkingen maken over

Vraag 1

In het voorafgaande is verteld dat Alcidamas niet was uitgenodigd voor het diner. Waarom zou Aristaenetus Alcidamas niet hebben uitgenodigd? Baseer je antwoord op de inleiding.

Vraag 2

In de Griekse mythologie is een heel beroemd voorbeeld van een bruiloft waar alle goden en godinnen waren uitgenodigd, op één godin na.

- Noteer drie namen: die van de man en vrouw van wie deze bruiloft gevierd werd en die van de niet uitgenodigde godin.
- Wat kan de lezer op grond van het voorbeeld van deze mythologische bruiloft verwachten met betrekking tot de gang van zaken op deze bruiloft?

Vraag 3

Regels 1-2 Ὁ δὲ Ἀρισταίνετος t/m Διονυσόδωρον

W. Gyselinck vertaalt deze regels als volgt:

“Aristainetos heette hem hartelijk welkom en verzocht hem een stoel te nemen en bij Histiaios en Dionusodoros aan te schuiven.”

Leg uit welke grammaticale aanpassing de vertaler maakt met betrekking tot het woord ἐπαινέσας. Ga hierbij in op zowel het Grieks als de Nederlandse vertaling.

Vraag 4

Regel 1 ἐπαινέσας αὐτὸν ἐκέλευε

Zet deze woorden om in het overeenkomstige meervoud.

Vraag 5

Regels 3-5 Ἄπαγε t/m ὑποβεβλημένοι

Kies de juiste omschrijving / omschrijvingen van Alcidamas' mening:

- Een εὐνή is voor slappelingen, een θρόνος en een σκίμπους niet.
- Een θρόνος is voor slappelingen, een σκίμπους en een εὐνή niet.
- Een θρόνος, σκίμπους en εὐνή zijn alle drie voor slappelingen.
- Een σκίμπους is voor slappelingen, een εὐνή niet.

Vraag 6

Regel 5 ἐστιᾶσθε

De vorm ἐστιᾶσθε kan op zichzelf worden opgevat als indicativus, coniunctivus of imperativus. Noteer de mogelijkheid die hier aan de orde is en verklaar je antwoord.

Vraag 7

Regels 1-5 Ὁ δὲ Ἀρισταίνετος t/m ὑποβεβλημένοι

Noteer het in deze regels vermelde gegeven waaruit blijkt dat er niet op Alcidamas' komst gerekend was. Beantwoord de vraag in het Nederlands.

Vraag 8

Uit ἐπαινέσας (r. 1) blijken de goede manieren van Aristaenetus. Citeer uit regel 1 t/m 5 een Grieks woord dat de slechte omgangsvormen van Alcidamas weergeeft.

Vraag 9

Regel 6 δειπνήσαιμι

Deze vorm is een:

- A. coniunctivus - aansporing
- B. coniunctivus - generalis
- C. optativus - mogelijkheid
- D. optativus - wens

Vraag 10

Regels 6-7 ἐγὼ t/m συμποσίῳ

Alcidamas dineert op een andere manier dan de manier waarop hij in regel 3-5 kritiek heeft gegeven. Citeer de twee Griekse woorden uit regel 6-7 (ἐγὼ t/m συμποσίῳ) die aangeven op welke manier Alcidamas dineert.

Vraag 11

Regel 7 κάμοιμι

In het woordenboek worden voor dit woord meerdere betekenissen gegeven. Welke betekenis past het beste in de context van regel 6-8?

- A. vervaardigen
- B. moe worden
- C. ziek zijn
- D. het moeilijk hebben

Vraag 12

Regel 7 τὸν τρίβωνα

Citeer uit de regels 3-5 het Griekse woord waarmee τὸν τρίβωνα een tegenstelling vormt.

Vraag 13

Regel 7 ὑποβαλόμενος

Het participium ὑποβαλόμενος komt van dezelfde stam als het participium ὑποβεβλημένοι in regel 5. Leg uit wat het verschil in aspectwaarde is van de twee participia en ga op beide in.

Vraag 14

Regel 8 οἷον τὸν Ἡρακλέα γράφουσιν

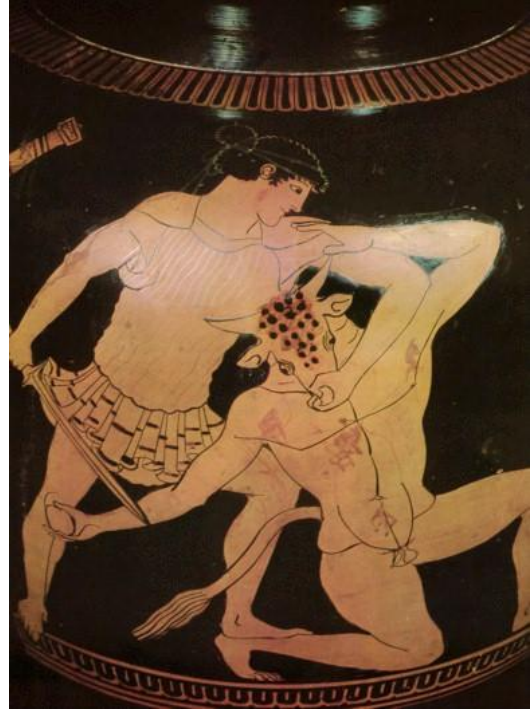
Bekijk de afbeeldingen op de volgende pagina. Op welke afbeelding is de held afgebeeld over wie in de tekst gesproken wordt?

A.

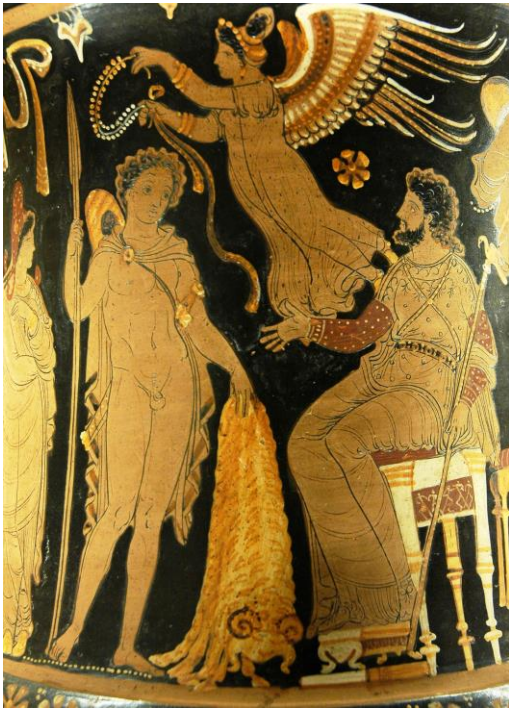
Bron:
<https://sites.google.com/site/helendlerenverhalen/>

B.

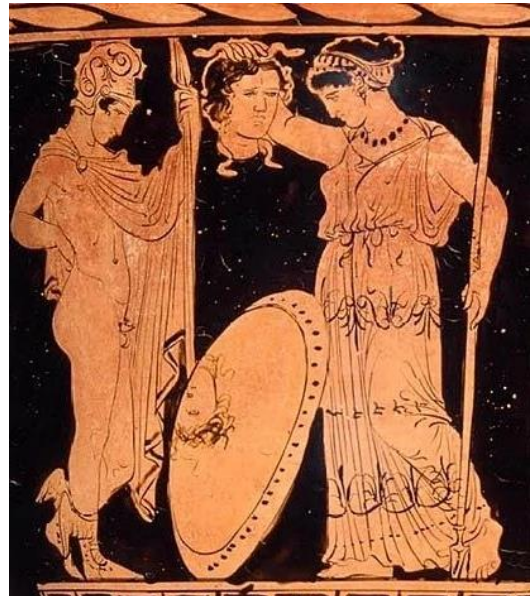
Bron: stilus.nl

C.

Bron: Wikipedia

D.

Bron: <https://endlessocean.fandom.com/>

Vraag 15

Regel 8 γράφουσιν

Welk woord is **niet** etymologisch verwant met γράφουσιν?

- A. diagram
- B. graf
- C. grafiek
- D. tachograaf

Vraag 16

Regel 10 Σκύθαι

In de aantekening staat dat de Scythen een nomadenvolk waren. Noteer het Griekse woord in de regels 9-12 waarvan ons woord “nomaden” is afgeleid en leg de etymologie uit.

Vraag 17

Regel 12 τὰ ὄψα

Bij welk woord is τὰ ὄψα lijdend voorwerp?

- A. ἐδείπνει (regel 10)
- B. μετεξανιστάμενος (regel 11)
- C. περιφέρουσι (regel 11)
- D. συμπερινοστών (regel 12)

Vraag 18

Regels 9-12 Καὶ τὸ ἀπὸ τ/μ συμπερινοστών

In deze regels is sprake van een vergelijking. Noteer (in het Nederlands):

- beeld;
- afgebeelde;
- tertium comparationis.

Vraag 19

Regels 11-12 τοῖς τ/μ συμπερινοστών

Deze woorden zijn het best te omschrijven met:

- A. Alcidamas loopt mee met de obers die lekkere hapjes serveren
- B. Alcidamas loopt rond met lekkere hapjes
- C. De obers met de lekkere hapjes lopen met Alcidamas mee
- D. De obers met de lekkere hapjes ontlopen Alcidamas

Vraag 20

Regels 12-13 σιτούμενος τ/μ διεξιῶν

Noteer de vandaag de dag nog steeds geldende gedragsregel die hier geschonden wordt.

Vraag 21

Regels 13-14 τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον
Van welk stilistisch middel is hier sprake?

- A. antithese
- B. metafoor
- C. metonymie
- D. personificatie

Vraag 22

Regels 15-16 *bekers van aardewerk*

Citeer uit de regels 12-14 (Καὶ τ/μ ἀποσκόπτων) het Griekse tekstelement dat een tegenstelling vormt met deze woorden.

Vraag 23

Regels 9-16 Καὶ τ/μ *drinken*

Deze regels bevatten een tegenstrijdigheid met betrekking tot het gedrag van Alcidas. Welke tegenstrijdigheid is dit?

- A. Hij eet luxe en veel, maar drinkt uit simpele bekens.
- B. Hij eet overvloedig, maar drinkt niet overvloedig.
- C. Hij eet simpel, maar drinkt uit luxe bekens.
- D. Hij ergert zich aan de luxe van het servies, maar hij eet luxe.

Vraag 24

Regel 2 Διονυσόδωρον

Deze redenaar is genoemd naar een Griekse god. Op welke van de afbeeldingen op de volgende pagina staat die god?

A.

www.theoi.com
Bron: Theoi.com

B.

www.theoi.com
Bron: Theoi.com

C.

www.theoi.com
Bron: Theoi.com

D.

www.theoi.com
Bron: Theoi.com

Einde